

Janez Wolf: slikar iz Leskovca pri Krškem

(26. december 1825–12. december 1884)

Kulturni dom Krško,
enota Mestni muzej Krško,
zanj: **Darja Planinc**, direktorica

Avtorica razstave in besedila:

Maruša Erpič

Strokovna pomoč:

dr. Helena Rožman

Pregled besedila:

Simona Škul

Celostna podoba in oblikovanje:

Matic Tršar

Pri nastajanju razstave so z informacijami in posojjo gradiv sodelovali: Narodna galerija, Ministrstvo za kulturo – Informacijsko-dokumentacijski center za dediščino, Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si.

Fotografija na naslovnici:

Janez Wolf, 19?? Avtor ni naveden

Vir: Digitalna knjižnica Slovenije – dLib.si. Pridobljeno s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:IMG-G8PSHML3>, dostopano 7. 10. 2025.

Več na povezavi:

Razstavo so omogočili:

KULTURNI
D O M
K R Š K O

MESTNA
OBČINA KRŠKO

JANEZ WOLF:

slikar iz Leskovca pri Krškem

(26. december 1825–12. december 1884)

MUZEJSKA VITRINA

Janez Wolf (v rojstni knjigi Peier)¹ se je rodil 26. decembra 1825 v Leskovcu pri Krškem.² Njegova mati je bila domačinka Jera Pajer (Peier) (1795–1836)³, njegov oče pa je bil zemljemerec Janez Franc Wolf⁴. Njegova starša nista bila poročena, zato je odraščal na materinem domu v Leskovcu pri Krškem. Tu je obiskoval ljudsko šolo. Med letoma 1838 in 1841 je bival pri teti Mariji Pajer in šolanje nadaljeval na frančiškanski gimnaziji v Novem mestu.⁵ Tam so prepoznali in gojili njegov talent za risanje. V tem času je prevzel očetov priimek Wolf. Po koncu šolanja je šel v uk v delavnico novomeškega soboslikarja Gorenjca. V tem zgodnjem obdobju se je prvič preizkusil tudi v cerkvenem slikarstvu, ko je v domači cerkvi sv. Ane v Leskovcu pri Krškem izvedel poslikavo na stropu, ki pa se ni ohranila.

Kmalu se je preselil v Ljubljano, kjer je postal pomočnik v delavnici soboslikarja Burje. Tu se je spoprijateljal s kolegom Ivanom Borovskim (1817–1902), s katerim sta ostala prijatelja vse do smrti.

Leta 1845 je šel k vojakom, hitro napredoval in do leta 1854 postal nadporočnik. To leto je vojaško službo tudi zapustil in začel študirati slikarstvo na umetnostni akademiji v Benetkah, kjer je ostal do leta 1857. Med študijem je spoznal številne slikarje, med drugimi nemškega slikarja Anselma Feuerbacha (1829–1880). Preživel je se je z risanjem modelov za livarno bronastih umetnoobrtnih izdelkov švedskega podjetnika T. E. Hasselquista.

Po vrnitvi iz Benetk se je 28. maja 1858 poročil s hčerko mesarja in posestnika iz Ljubljane, Nežico Sernec (1828–ok. 1884). Imela sta tri otroke, Nežico (1859–1860), Josipino (1860–ok. 1925) in Alojzija (1862–1864). Urejeno družinsko življenje je prekinila vrsta družinskih tragedij. Prva hči Nežica je umrla kmalu po rojstvu, najmlajši in edini sin Alojzij pa je v nesreči dobil hude opekline, ki so bile zanj usodne. Po tej nesreči se je od žalosti duševno zlomila še Wolfova žena.

Slikar se je zakopal v delo, a pravega zasluzka nikoli ni dočakal. Umrli je na poti k stavbarju, s katerim naj bi se dogovoril za zidarske odre za njegovo zadnje naročilo, poslikavo v avli Kranjskem deželnem muzeju, zdaj Narodnem muzeju Slovenije. Naročila mu žal ni bilo dano uresničiti. Delno sta menda njegovim zasnovam sledila njegova učenca Janez in Jurij Šubic, ki sta za njim prevzela naročilo.

V slikarstvu 19. stoletja se je v evropski sakralni umetnosti izoblikovala smer, ki je sledila lepoti življenja in narave, kot odklon od akademsko prečiščenega neoklasicizma. Poglavljanje v literarne teme, poezijo in duhovnost jim je pomagalo snovati lasten umetniški izraz. Krog nemško govorečih slikarjev, ki so živeli v Rimu, zdaj imenujemo nazarenci.⁶ Njihova dela, kot je Schnorrova *Biblija v slikah*, so v sakralni umetnosti vse do danes izjemno vplivna ter so bila navdih za slike po vsej Evropi.⁷ Za njihovo slikarstvo so značilni ploskovitost, uporaba hladnejših barv in jasna risba.

Janezu Wolfu pripisujemo, da je v slovenski prostor prenesel pripovednost nazarenstva. Ponotranjil je njihovo umetnostno filozofijo in razvil svojstven slog, ki je odražal njegovo življenje. V primerjavi z nazarenci je v značilnih poudarjeno figuralnih kompozicijah zanikal nazarensko ploskovitost in dodajal več plastičnosti. Uporabljal je toplejše barvne tone in klasična arhitekturna ozadja. To lahko pripišemo njegovemu tesnemu stiku z beneško umetnostjo.⁸

Vse življenje se je ukvarjal s sakralnimi motivi. Znan je predvsem po večjih cerkvenih poslikavah. Zaradi maloštevilnih novogradenj je s figuralnimi prizori in dekorativnimi pasovi večinoma dopolnjeval že obstoječe poslikave, pri tem pa je spretno umeščal kompozicije v arhitekturo ter jih slogovno skladno zblížal s starejšimi deli.⁹ Njegove figure so bolj žive in kljub rahli idealizaciji kažejo individualne osebnosti.

V obdobjih, ko vreme ni dopuščalo slikanja na svež omet, zlasti pozimi, je izdeloval tabelne slike v oljni tehniki. Tako kot poslikave so tudi ta naročila ostajala v cerkvenem krogu. Slikal je za naročnike po vsem slovenskem ozemlju. Izvedel je številna dela, žal pa se jih je malo ohranilo ali so v slabšem stanju. Zasnove zanje je sproti uničeval, ohranilo se je le nekaj skic.

Ob rednem delu po naročilu je v atelje sprejemal tudi učence, ki jim je bil mentor in vzor. Učil jih je slikarskih veščin, delali so tudi kot njegovi pomočniki, običajno dekorativne poslikave. Med drugim jih je izuril v tehniki freske (it. *al fresco*). Spodbujal jih je pri pridobivanju akademske izobrazbe in z njimi ostajal v stikih. Med njegove znamenitejšje učence štejemo Janeza (1850–1889) in Jurija Šubica (1855–1890), Simona Ogrina (1851–1930), Ludvika Grilca (1851–1910), Antona Jebačina (1850–1927), Miroslava Tomca (1850–1894) in Antona Ažbeta (1862–1905).

**Pripravila:
Maruša Erpič**

¹ Zapis imena v drugih dokumentih tudi Pajer, Payer.

² Takrat Leskovec pri Krškem št. 64, hiša, ki je med 2. svetovno vojno pogorela.

³ Hči Martina Pajerja in Marije Novak, iz Leskovca pri Krškem.

⁴ Sodeloval je pri regulaciji Save.

⁵ Najverjetneje je ravno leta 1840, ko leto dni ni bil vpisan v šolo, pobegnil in se po novomeški okolici potepal z Romi. Po vrnitvi domov je nadaljeval šolanje.

⁶ Uradno so nosili ime Bratovščina sv. Luke.

⁷ Predstavniki so Johann Friedrich Overbeck (1789–1869), Ludwig Vogel (1788–1879), Peter von Cornelius (1786–

1867), Friedrich Wilhelm Schadow (1789–1862), Philipp Veit (1793–1877), Julius Schnorr von Carolsfeld (1794–1872), kasneje še Joseph Ritter von Führich (1800–1876).

⁸ Na Wolfove kompozicije sta vplivala predvsem Tizian in Veronese.

⁹ Značilno bolj nazarenski sta poslikavi cerkva na Vrhniki (1867) in v Ribnici (1880), kjer mu svojega dela ni bilo treba prilagajati že obstoječim baročnim kompozicijam in interierju. Tu so razmerja med arhitekturo in poslikavo drugačna in gre za izrazitejšjo ploskovitost, ki v kombinaciji z ornamentiko slikane prizore umešča v zamejena stenska polja, ki so zdaj bolj ločena tudi po vsebini.